

OM LIVETS ALLVAR

Politik som underhållning – är det bra? Frågan kom från en kollega som hade stått i Visby under Almedalsveckan och sett på inspelningen av SVT:s partiledarintervjuer. Samtal som ideligen avbröts av telefonsignaler och fejkade hälsningar från kollegor och motståndare. Politik med hjälp av imitatör var ett nytt grepp från Public service. Kanske för att hålla tittarna kvar framför TV:n mitt i sommaren. Självt satt jag hemma i soffan och kände mig bara mer och mer generad.

Nu är det ett ganska oskyldigt exempel jämfört med mycket (kommersiell) flams- och trams-TV just nu. Men det fick mig att tänka på filmaren Roy Anderssons diagnos på vår kultur. Han talar om "vår tids rädsla för allvar". Och visst ligger det något i det?

Det är en slags godtycklighet som har tagit över både i media och i politiken, menar han. Godtyckets människor räknar publiksiffror, upplaga och vinster. De har inte något genomtänkt värdesystem men uppträder ändå med en känsla av suveränitet. Politik får inte vara tråkigt. Yta och fart säljer bättre än allvarsdjup och tålmod. Eller som Roy Andersson formulerar det: "Godtyckets politiker och mediemakare förstår inte betydelsen av offer, möte och närvaro."

Det är nog ingen tillfällighet att motrösten idag kommer från konsten. Kanske behöver man stå fri från institutioner och marknadsstrategier för att genomskåda underhållningstvånget. Det är just det som Karl Ove Knausgård gör på ett så enastående sätt i sina sex band under rubriken Min kamp. När jag lade ifrån mig sjätte och sista boken för några veckor sedan fick jag nästan abstinens. Varenda rad hade ju vibrerat av det där livsallvaret som tvingade mig till närvaro och tänjde mitt tålmod till sin yttersta spets.

Min kamp är nog raka motsatsen till underhållningsgenren. Den handlar bara om det som är här och nu i sin absolut mest vardagliga och fysiskt påtagliga form. Som kistunga blöjor som måste bytas, överfulla soppåsar, missbruk och skam. Rädslan för att inte duga, inte kunna eller inte passa in. Naken närkamp med sjukdom, avvikelse och död. Knausgård vill bryta igenom det nedsövda, underhållningsbedövade tillståndet. Dimman som ligger som ett hölje mellan mediebilden av världen och den kroppsliga verklighetens skörhet och skröplighet. Han skriver för "att återinsätta en närvaro" i sitt eget och i läsarens liv.

Nu efteråt undrar jag var ljuset kom ifrån? För nedstigningen i livets allvar genom en man som offerar sig själv genom att sätta ord på skammen och skröpligheten i sitt liv efterlämnar inte mörker utan ljus. Det är som om kontakten med döden och upplösningen blir själva ankarfästet för medmänsklighet och mening.

Frågan är vad som händer med samhället om vi offerar livets allvar för ett flabb? Hoppas innerligt att Public service och politiken inte är på väg dit.